

свідомості дитини і з джерела інформації перетворюються на джерело трансформації картини світу. Такий процес зумовлює переоцінку цінностей, що проявляється: в агресії щодо живих істот та в піднесенні матеріальних предметів; полегшеному ставленні до життя і смерті; розмиванні меж дозволеного в уявленнях про моральну поведінку; ранній сексологізації та еротизації дитячої свідомості; інокультурних нормах і зразках [1].

Таким чином, постійний перегляд мультимедіа сприяє формуванню специфічної картини світу, яка значно відрізняється від реальної. Це призводить до пригнічення емоційного стану дошкільників. А надання дітьми переваги негативним героям призводить до частішого прояву агресивності. Зменшити негативний вплив можливо шляхом проведення профілактичних бесід з батьками та корекційної роботи з дітьми.

Отже, оскільки вплив мультфільмів на дітей дошкільного віку є суттєвим, слід серйозно підходити до їх відбору. Доцільно також використання мультфільмів як психотерапевтичного засобу для оптимізації емоційної сфери дітей.

Список використаних джерел

1. Абраменкова В. В. Информационная среда и ее влияние на эмоционально- смысловое поле картины мира ребенка / В. В. Абраменкова. — М. : Проспект, 2000. — 308 с.
2. Винтерхофф-Шпурк П. Медиapsихология. Основные принципы / П. Винтерхофф-Шпурк ; [пер. с нем]. — Харьков : Гуманитарный центр, 2007. — 288 с.
3. Мухина В. С. Детская психология / В. С. Мухина. — М., 1985. — 272 с.
4. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество / В. С. Мухина. — М. : Академия, 1999. — 456 с.

УДК 373.2:159.942

Іванова Вікторія Вікторівна,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

Решетар Марина Михайлівна,

магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

ЕМОЦІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДОШКІЛЬНИКА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Емоційному розвитку дітей дошкільного віку присвячені дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних педагогів і психологів (З.М. Богуславська, Л.С. Виготський, О.В. Запорожець, А.Д. Кошелева, Л.В. Максимова, Я.З. Неверович, П.В. Симонов, Л.П. Стрелкова та ін.). У даних дослідженнях розглядалися закономірності розвитку у дитини соціальних почуттів і емоцій, вплив сприйняття художнього твору, образотворчої діяльності на емоційне

розвиток, вивчалися питання розвитку емоцій дітей в процесі різних видів їх спільної ігрової та практичної діяльності в сім'ї та дошкільному закладі.

Концепція дошкільного виховання, зокрема, вказує, що дошкільне виховання має бути пронизане турботою про фізичне здоров'я дитини і її психологічне благополуччя.

У концепції і змісту проекту професійного стандарту педагога дошкільної освіти вказується, що педагог дошкільної освіти повинен брати участь в створенні психологічно комфортного та безпечного освітнього середовища, забезпечуючи безпеку життя дітей, збереження і зміцнення їх здоров'я, підтримуючи емоційне благополуччя дитини в період перебування в освітній організації.

У Законі «Про освіту» зазначається, що для виховання дітей дошкільного віку, охорони і зміцнення їх фізичного і психічного здоров'я, розвитку індивідуальних здібностей і необхідної корекції порушень розвитку цих дітей на допомогу сім'ї діє мережа закладів дошкільної освіти. Освітня установа створює умови, що гарантують охорону і зміцнення фізичного і психічного здоров'я учнів, вихованців.

Однак доводиться констатувати той факт, що в даний час пріоритетним є інтелектуальний розвиток дошкільників, внаслідок чого діти, перевантажені різними малорухомими заняттями, відчують «руховий дефіцит», тобто кількість рухів, виконаних ними протягом дня, нижче вікової норми. Незадоволена потреба в русі (Ю.Ф. Змановський, П.М. Якобсон) і стримувана активність викликають зміни в емоційному самопочутті дитини дошкільного віку.

У дослідженнях О.М. Вавилової, Л.Н. Волошина, Н.А. Ноткін, Ю.К. Чернишенко йдеться про те, що близько 40%) дітей старшого дошкільного віку мають рівень розвитку фізичних якостей нижче вікових норм.

За свідченням багатьох учених, у сучасних дітей у ставленні до різних обставин життя спостерігаються підвищена тривожність, агресивність, якісні зміни в міжособистісних, міжгрупових стосунках (Л.А. Абрамян, А.І. Захаров, А.Д. Кошелева, М.І. Лісіна). Це є свідченням емоційного неблагополуччя і емоційного дискомфорту: багато дітей не відчують емоцій задоволення, що становлять основний зміст переважного фону настрою, відчуття безпеки, переживання успіху в досягненні цілей.

На думку Є.П. Арнаутової, І.Ю. Ільїної, А.Д. Кошелевої, В.І. Перегуди, Г.А. Свердлова та ін., в розвитку дітей дошкільного віку досягнення емоційного благополуччя виступає одним з ключових моментів, що є основою всього відношення дитини до світу. У емоційно благополучної дитини висока самооцінка, орієнтація на успіх в досягненні цілей, сформований самоконтроль, емоційний комфорт у сім'ї та поза нею.

Емоційне благополуччя дошкільника 4-5 років – це позитивно забарвлений емоційний стан дитини, що характеризується відчуттям комфорту, захищеності, успішності, що виникає на основі задоволення фундаментальних потреб дитини в безпеці, любові, самовираженні і спілкуванні.

Досягнення емоційного благополуччя або неблагополуччя впливає на розвиток пізнавальних здібностей дитини, її відносини з однолітками, емоційний розвиток і досягнення успіху в будь-якій діяльності.

Найбільшою потребою в досягненні емоційного благополуччя, на наш погляд, мають діти дошкільного віку. До чотирьох років дитина, як правило, вперше психологічно виходить за рамки сім'ї, світ дитини вже нерозривно пов'язаний з іншими дітьми і людьми. Саме в цьому віці у дітей виникає потреба в спілкуванні, підвищена потреба у визнанні оточуючих, бажання заслужити похвалу. І від того, наскільки задоволені ці потреби, наскільки емоційно благополучно проживає дитина період дошкільного дитинства, залежить і її подальший розвиток. Якщо світ представляється дитині відразливим, який не люблять її, ворожим по відношенню до неї, то виникають тривожність і тривога, знижений настрій або, навпаки, виражена агресія, які негативно впливають на її здоров'я, мову, самооцінку, когнітивні процеси, спілкування з однолітками, близькими дорослими і т.д.

Таким чином, з психологічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку, соціальної ситуації розвитку, виникнення новоутворень впливає одне з найважливіших умов нормального розвитку дошкільника - досягнення емоційного комфорту, що є, на нашу думку, «базисом» свідомості, який живить всі прояви активності дитини (в тому числі і пізнавальної), посилюючи і направляючи цю активність або ж, навпаки, послаблюючи і навіть блокуючи її.

Очевидно, що емоції впливають практично на всі сфери психічного розвитку дошкільника - регуляцію поведінки, оволодіння дитиною засобами і способами взаємодії з іншими людьми, поведінку в групі однолітків, освоєння соціального досвіду, розвиток пізнавальних здібностей. Емоції виступають як зовнішній знак внутрішнього стану, індикатор особистісного розвитку в дошкільному віці, показник соціально-психічного благополуччя.

Особливо важливо підтримувати у дошкільнят потребу в позитивній самооцінці, сприяти розвитку віри в себе, емоційному розвитку, тому що негативний досвід спілкування часто «відвертає» дітей від прагнення до утвердження себе у світі людських відносин. Ґрунтуючись на затвердження сучасної психофізіології про те, що фізіологічне і психічне є функцією однією і тією ж рефлекторною відображувальною діяльністю (Н. Касаткін, Н.І. Красногорський, І.П. Павлов, І.М. Сеченов, Н.М. Щелованов і ін.), вважаємо, що емоційне благополуччя впливає на розвиток фізичних якостей.

Отже, емоційна сфера є центральною психічною функцією дитини-дошкільника. І незважаючи на те що педагогічним завданням протягом століть виступало придушення емоцій, звільнення людської душі і розуму від їх впливу, в психології та педагогіці ХХ ст. науково доводиться цінність емоцій в житті дитини, обґрунтовується розвиток позитивних емоцій, які є найважливішою умовою успішного навчання і виховання (Л.А. Абрамян, О.В. Запорожець, Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв та ін.) . З'являється більше робіт, присвячених вивченню емоційного стану дітей, доводиться той факт, що досягнення емоційного комфорту є одним з головних умов повноцінного і

гармонійного розвитку дитини (І.Ю. Ільїна, А.Д. Кошелева, В.І . Перегуда, Г.А. Свердлов та ін.)

Основна потреба дошкільного дитинства – потреба в любові, в психологічному комфорті. Якщо ця потреба задоволена, дитина буде щаслива, їй вдасться досягти свого найвищого потенціалу в розвитку. Діти, у яких ця потреба не задоволена, стають «важкими» підлітками і мають численні емоційні проблеми в дорослому житті.

УДК 376.018.1:159.922.76

Кас'яненко Оксана Миколаївна,
старший викладач кафедри
теорії та методики дошкільної освіти,
Мукачівський державний університет

ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НА ВСІХ ЕТАПАХ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Формування особистості будь-якої дитини, у тому числі і з відхиленнями у розвитку, відбувається в першу чергу в сім'ї, тому від характеру взаємовідносин батьків з дитиною залежить, наскільки адекватними будуть її контакти з соціальним середовищем. Виявлено, що більшість сімей з проблемними дітьми характеризуються різними типами дисгармонійного виховання та низьким рівнем спілкування. Практика свідчить, що відношення батьків до такої дитини іноді буває невірним: від повного ігнорування хворобливих симптомів до значного перебільшення цих симптомів, постановки власного діагнозу і панічною реакцією на нього. Тому, насамперед, при консультуванні батьків, потрібно врахувати не тільки характер захворювання дитини та її індивідуальні особливості, але й специфіку шкільної та сімейної ситуації.

Практика свідчить, що при народженні дитини з відхиленнями у розвитку її батьки стикаються з наступними проблемами:

- суперечливі почуття до дитини;
- відсторонення від дитини, передача відповідальності за дитину державним навчальним закладам;
- в сім'ях, де крім дитини з обмеженими можливостями, є і інші, звичайні діти труднощі пов'язані з застосуванням різних методів виховання по відношенню до здорових і хворих дітей;
- негативні тенденції в психічному стані батьків (матерів) проявляються в неадекватній поведінці - агресивність, роздратованість, нестриманість, недобррозичливість;
- психологічна травмованість батьків, яка не дозволяє їм адекватно ставитись до проблеми народження хворої дитини [1, с. 35].

Найсуттєвіші емоційні стани:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>